

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

Varhaiskasvatus

2018

Janni Hongisto

PROJEKTITYÖSKENTELY PÄIVÄKOTI MUKSULANMÄESSÄ

– huoltajien mielipiteiden selvittäminen ja
hyödyntäminen

Janni Hongisto

PROJEKTITYÖSKENTELY PÄIVÄKOTI MUKSULANMÄESSÄ

- huoltajien mielipiteiden selvittäminen ja hyödyntäminen

Tämän tutkimustyön tarkoituksena oli mahdollistaa huoltajien osallistuminen ja vaikuttaminen päiväkotia Muksulanmäen projektityöskentelytoiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Tutkimustyössä selvitettiin huoltajien mielipiteitä ja näkemyksiä varhaiskasvatuksen projektityöskentelystä sekä huoltajien ajatuksia lasten osallisuudesta projekteissa. Tämän selvitystyön jälkeen tavoitteena on kehittää Muksulanmäen projektityöskentelytoimintaa saatujen tulosten osoittamalla tavalla.

Tarve tutkimustyölle nousi, kun Muksulanmäen pedagogisen toiminnan haluttiin edelleen pohjautuvan projektityöskentelyyn, mutta projektityöskentelyn organisointia ja informointia päätettiin ryhtyä kehittämään valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ohjaamalla tavalla. Projektityöskentelyn kehittämisprosessiin haluttiin ottaa myös lasten huoltajat mukaan. Huoltajien näkökulmia varhaiskasvatuksen projektityöskentelystä selvitettiin sähköisellä kyselyllä, joka toteutettiin kaikissa Muksulanmäen kolmessa yksikössä joulukuussa 2017.

Tutkimustyön teoriaosuudessa tarkastellaan projektityöskentelyä varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatuksen oppimiskäsitystä, lasten ja huoltajien osallisuuden mahdollisuuksia sekä jatkuvana punaisena lankana taustalta löytyy varhaiskasvatusta velvoittava asiakirja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.

Tulosten mukaan huoltajat kokivat projektityöskentelyn tukevan lasten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Huoltajat pitivät tätä tärkeänä ja merkityksellisenä seikkana. Tulokset osoittavat myös pedagogisen dokumentoinnin merkityksen eli sen, miten tärkeää on tehdä näkyväksi lasten osallisuutta ja lapsilähtöistä projektityöskentelyä huoltajille. Kaikki Muksulanmäessä tällä hetkellä käytössä olevat viestintäkanavat koettiin tärkeiksi. Varhaiskasvatushenkilöstössä tämä tutkimustyö koettiin tarpeelliseksi. Projektityöskentelyn kehittämistoimia on tarkoitus toteuttaa vuoden 2018 aikana esimiesten organisoimana.

ASIASANAT:

varhaiskasvatus, projektityöskentely, lasten osallisuus, huoltajien osallisuus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2018 | 35 + 6

Janni Hongisto

PROJECT WORK IN DAY CARE CENTRE MUKSULANMÄKI

- examining and utilizing of parents' opinions

The purpose of this study was to make possible for parents to participate and affect Day Care Centre Muksulanmäki's project work evaluation and development. This study clarifies parents' opinions and views about project work of early childhood education, and also parents' thoughts about children's participation and role in projects. The aim is to develop Muksulanmäki's project work operations based on results of this study.

The demand for this study arose when Muksulanmäki's pedagogical operations were wanted to be based on project work. However, organizing and informing of project work were decided to develop according to National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care (2016). Parents were wanted to participate the develop process of project working. Parents' points of views about project work of early childhood education were researched by distributing an online survey.

The theory section of this study considered project work, conception of learning, and children's and parents' participation in early childhood education. Moreover, the National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care (2016) is used as a national regulation and a common basis for local curricula, and is therefore heavily interrelated to all topics discussed in this study.

The results show that the parents experienced project work being beneficial and helping support possibilities of children's participation and influence. According to parents, this was important and meaningful matter. The results also show the meaning of pedagogical documentation and how important emphasizing children's participation to parents and having a child-oriented mindset are in project work. All the information channels in Muksulanmäki were experienced to be essential at the moment. In addition, the staff of Muksulanmäki considered that this study was necessary. Superiors will put the development actions of project working in practice in 2018.

KEYWORDS:

Early childhood education, project work, children's participation, parents' participation

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PROJEKTITYÖSKENTELY VARHAISKASVATUKSESSA	8
2.1 Projektityöskentelyn ulottuvuudet Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa	8
2.2 Havainnointi ja dokumentointi projektityöskentelyn suunnittelussa	9
2.3 Varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys	11
3 LASTEN JA HUOLTAJIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA	12
3.1 Lapsilähtöisyydestä osallisuuteen	12
3.2 Osallisuus ja yhteisöllisyys	13
3.3 Reggio-Emilia -pedagogiikka	14
4 TUTKIMUSTYÖN TOTEUTUS	16
4.1 Tutkimusprosessi	16
4.2 Tutkimusmenetelmä	18
5 TUTKIMUSTYÖN TULOKSET	22
5.1 Tutkimustulosten analysointi	22
5.2 Projektityöskentelyn kehittämisen käynnistäminen tutkimustulosten avulla	29
6 YHTEENVETO JA POHDINTA	31
6.1 Tutkimustyön luotettavuus ja johtopäätökset	31
6.2 Pohdinta	32
LÄHTEET	34

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Liite 2. Kysymykset toimeksiantajan haastattelussa

Liite 3. Kyselyn informointi huoltajille

Liite 4. Kyselylomake

KUVIOT

Kuvio 1. Tutkimustyön prosessin kuvaus	17
Kuvio 2. Huoltajien mielipiteitä projektityöskentelystä	23
Kuvio 3. Lapsen osallisuus projektityöskentelyssä	24
Kuvio 4. Projektien seuraaminen	25
Kuvio 5. Projekteista tiedottaminen	26
Kuvio 6. Huoltajien arvio lapsen suhtautumisesta projektityöskentelyyn	27

1 JOHDANTO

Toimeksiantajana tässä tutkimustyössä toimii yksityinen varhaiskasvatustoimija päiväkotina Muksulanmäki Oy. Ensimmäinen Muksulanmäen toimipiste on perustettu Turkuun vuonna 1998. Tällä hetkellä toimipisteitä on kolme ja kaikki sijaitsevat Turussa. Muksulanmäen pedagogisessa toiminnassa on painottunut projektityöskentely lapsiryhmää kiinnostavan aiheen parissa syksystä 2015 lähtien. (Muksulanmäki 2017.)

Aihe tälle tutkimustyölle tarkentui elokuussa 2017, kun uusi toimintakausi käynnistyi kaikkien Muksulanmäen lastentarhanopettajien yhteisellä suunnittelupäivällä. Pedagogisen toiminnan haluttiin edelleen pohjautuvan projektityöskentelyyn, mutta projektityöskentelyn organisointia ja informointia päätettiin ryhtyä kehittämään valtakunnallisten Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2016) ohjaamalla tavalla. Projektityöskentelyn kehittämisprosessiin haluttiin ottaa myös lasten huoltajat mukaan.

Tämän tutkimustyön tarkoituksena oli mahdollistaa huoltajien osallistuminen ja vaikuttaminen varhaiskasvatustoiminnan arviointiin ja kehittämiseen. Tutkimustyön merkityksellisyys ja ajankohtaisuus pohjautuu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, jotka velvoittavat varhaiskasvatustoimijoita tukemaan lasten ja huoltajien osallisuutta yhä enemmän varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin (Opetushallitus 2016, 30). Huoltajien mahdollisuudesta osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin säädetään myös varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatuslaissa momentissa 7 b § todetaan, että lapsen huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015.)

Tutkimustehtäviksi muotoutuivat huoltajien mielipiteet ja näkemykset projektityöskentelystä, huoltajien ajatukset lasten osallisuudesta projekteissa sekä huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksen projektityöskentelyn kehittämisessä. Tämän selvittämistyön jälkeen tavoitteena on kehittää Muksulanmäen projektityöskentelytoimintaa saatujen tulosten osoittamalla tavalla.

Tutkimusprosessin alkuvaiheessa on haastateltu Muksulanmäen omistajia siitä, mitä projektityöskentely heidän mielestään juuri Muksulanmäessä on ja mistä ajatus projektityöskentelyn toteuttamiseen on lähtenyt liikkeelle. Omistajilla on kahdenkymmenen-

vuoden kokemus varhaiskasvatusyrittäjänä toimimisesta. Tänä aikana heille on ehtinyt muotoutua selkeä käsitys siitä, mitä he varhaiskasvatukselta toivovat. Omistajien mukaan projektityöskentely Muksulanmäessä merkitsee ennen kaikkea yhdessä elämistä, aikuisen ja lapsen maailman kohtaamista. Lisäksi he kertoivat, että projektityöskentelyä ei toteuteta hulppeiden lopputulosten vuoksi, vaan tärkeintä on lapsen projektin aikana kulkema matka. Se, mitä lapsi oppii ja miten hän kokee vaikuttaneensa prosessin aikana, on kaikkein merkityksellisintä.

Reggio-Emilia –pedagogiikan mukainen toiminta-ajatus on kiinnostanut omistajia yrityksen perustamisesta lähtien. Tämän pohjalta tässä tutkimustyössä tarkastellaan Reggio Emilia –pedagogiikan lähestymistapaa projektityöskentelyyn peilaten. Muu teoriaperusta pohjautuu projektityöskentely pedagogisena toimintana varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatuksen oppimiskäsitykseen, lasten ja huoltajien osallisuuden tarkasteluun sekä jatkuvana punaisena lankana taustalta löytyy varhaiskasvatusta velvoittava asiakirja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joka on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan varhaiskasvatusta tulisi toteuttaa (Opetushallitus 2016, 8).

Huoltajien näkökulmia varhaiskasvatuksen projektityöskentelystä selvitettiin kyselyllä, joka toteutettiin sähköisesti Webropol –ohjelmalla. Kysely toteutettiin kaikissa Muksulanmäen kolmessa yksikössä joulukuussa 2017. Tämän jälkeen tuloksia analysoitiin ja raportoitiin sekä esiteltiin koko Muksulanmäen varhaiskasvatushenkilöstölle. Tulosten esittelyn jälkeen varhaiskasvatushenkilöstön yhteisesti valitsemiksi projektityöskentelyn kehittämisalueiksi valikoituivat kaksi kokonaisuutta.

Ensimmäinen kehittämisenkohde oli, että luodaan Muksulanmäen henkilöstön kesken yhtenäisempi käsitys siitä, mitä projektityöskentely pedagogisena varhaiskasvatustoimintana on. Tämän jälkeen käsitettä selkiytettäisiin myös perheille. Toiseksi kehittämiskokonaisuudeksi nousi projekti –käsitteen käyttö. Henkilöstö koki projekti –käsitteen olevan harhaanjohtava ja vaikeasti ymmärrettävä huoltajien keskuudessa. Keskustelussa pohdittiin, auttaisiko jonkin korvaavan käsitteen käyttäminen huoltajia ymmärtämään ja hahmottamaan projektityöskentelyn periaatetta paremmin. Näiden kokonaisuuksien pohjalta projektityöskentelyn kehittämistoimia ryhdytään toteuttamaan esimiesten organisoimana.

2 PROJEKTITYÖSKENTELY VARHAISKASVATUKSESSA

2.1 Projektityöskentelyn ulottuvuudet Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

Yhteiskunnan vallitsevat käsitykset lapsista, lapsuudesta ja kasvatuksen luonteesta heijastuvat päiväkotien toimintakulttuurissa ja varhaiskasvattajien tavoissa määrittää heidän ja lapsen välistä valtasuhdetta. Tämän päivän käsityksen mukaan tämä valtasuhde tulisi ymmärtää kaksisuuntaisena vuorovaikutussuhteena, jossa kumpikin osapuoli vaikuttaa toiseen. Lapset eivät siis ole ainoastaan passiivisia osapuolia, vaan aktiivisia toimijoita, jotka monin keinoin myös yrittävät hakea valtaa ja omaa tilaansa. (Turja 2017, 39–40.) Lipponen ym. (2013, 160–161) määrittelevät toimijuuden lapsen kykyinä toimia omaehtoisesti erilaisissa tilanteissa. Lapset eivät ole ympäristön ohjaimia olentoja, vaan he itse tavalla tai toisella vaikuttavat tapahtumien kulkuun.

Projektityöskentely edustaa lapsilähtöistä pedagogiikkaa, joka pohjautuu käsitykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Projektityöskentelyssä lapsella on mahdollisuus toimia ja oppia omien kiinnostuksen kohteiden äärellä. (Sargent 2011, 10.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa puhutaan monipuolisista työtavoista, jotka soveltuvat parhaalla tavalla projektityöskentelyn peruserätyöskentelyyn. Toiminnalliset, luovuutta tai osallisuutta edistävät työtavat ovat lapsille luontevia oppimisen tapoja. Lapsia rohkaistaan kyselemään ja ihmettelemään sekä päättellemään ja ratkaisemaan ongelmia yhdessä. (Opetushallitus 2016, 38.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstöltä edellytetään hyvää ammattitaitoa ja herkkyyttä tunnistaa eri tilanteiden pedagogisia mahdollisuuksia. Tämä näkyy muun muassa taitona havaita lasten aloitteita ja tunnetiloja sekä muuttaa omaa toimintaansa niiden mukaisesti. Pienempien lasten aloitteet ovat usein sanattomia, joten niiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen edellyttävät varhaiskasvattajalta erityisesti sensitiivistä läsnäoloa. Lapset osallistuvat työtapojen suunnitteluun ja valintaan omien edellytystensä mukaisesti. Työtapojen vaihteleva käyttö tarjoaa onnistumisen kokemuksia eri tavoin oppiville lapsille. (Opetushallitus 2016, 38.)

Projektityöskentelyssä pieni lapsi nähdään osaavana ja uteliaana oppijana, jolle annetaan vastuuta ikätasolleen sopivalla tavalla. Kun lapsi saa aktiivisen toimijan roolin, se

motivoi häntä ja tukee myönteistä suhtautumista uusien asioiden oppimisessa. Projektityöskentelyssä painotetaan oppimistavoitteita, joissa tavoitteena on pyrkiä etsimään ja selvittämään enemmän tietoa. Lapsia ei arvostella heidän suorituskyyvyssään tai onko heidän tehtävänsä oikein tai väärin. (Sargent 2011, 23.)

Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostetaan lapsen vahvuuksia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan pedagogisella toiminnalla ja oppimisympäristöllä on entistä suurempi merkitys. Tavoitteita ei enää aseteta lapselle, vaan pedagogiselle toiminnalle, jonka avulla lapsen vahvistettavia asioita voidaan tukea ja kehittää. Lisäksi oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Oppimisympäristöjen tulisi tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt tulisivat näkyä oppimisympäristöissä. (Opetushallitus 2016, 10, 31.)

2.2 Havainnointi ja dokumentointi projektityöskentelyn suunnittelussa

Projektityöskentelyn aiheet syntyvät sekä lasten itsensä esiin tuomista kiinnostuksen kohteista että varhaiskasvattajien tekemistä havainnoista, millaisista aiheista lapset puhuvat tai mihin heidän toimintansa suuntautuu. Lasten havainnointi on keskeinen menetelmä projektityöskentelyssä. (Sargent 2011, 5, 13, 66.) Havainnointi mahdollistaa lapsesta lähtevän varhaiskasvatuksen suunnittelun, joten se on varhaiskasvattajien pedagogisen suunnittelutyön lähtökohta (Heikka ym. 2011, 58).

Projektit alkavat lasten alustavasta kiinnostuksesta jotakin asiaa tai ilmiötä kohtaan, joka voi olla esimerkiksi keskustelunaihe, esine, tapahtuma, tapaus, kuva tai erityinen kiinnostus lasten leikeissä. Varhaiskasvattajat kirjaavat lasten kysymyksiä, ideoita ja ajatuksia ylös. (Sargent 2011, 4–5.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa lasten kiinnostusten kohteiden havainnoinnista ja niihin tartumisesta käytetään käsitettä eheytetty pedagoginen toiminta. Eheytetty pedagoginen toiminta mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden laaja-alaisen tarkastelun. Toiminnan keskeisenä lähtökohtana ovat lasten mielenkiinnonkohteet ja kysymykset. Aihepiirit voivat nousta esimerkiksi leikeistä, saduista tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön välillä. Varhaiskasvattajien tehtävänä on varmistaa, että pedagoginen toiminta edistää lasten kehitystä ja oppimista (Opetushallitus 2016, 40). Lapsille tulee antaa myös tilaa ja aikaa tutkia ja löytää tietoa itse (Sargent 2011, 23).

Havainnoinnin lisäksi tärkeänä projektityöskentelyn menetelmänä pidetään dokumentointia (Sargent 2011, 5). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa käytetään käsitettä pedagoginen dokumentointi. Pedagoginen dokumentointi on jatkuva prosessi, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä pedagogisesta toiminnasta (Opetushallitus 2016, 37).

Rintakorpi ja Vihmari-Henttonen (2017, 10, 16) määrittelevät pedagogisen dokumentoinnin tarkoittavan lasten ja huoltajien osallisuuden ja toimijuuden lisäämistä sekä toiminnan suuntaamista ja muokkaamista dokumenteista saadun tiedon ja uuden ymmärryksen avulla. Pedagogisen dokumentoinnin avulla myös varhaiskasvattaja voi tarkastella omaa työtään. Sen kautta on mahdollista havaita tärkeitä tarttumakohtia, joita ei ehkä muuten näkisi. Pedagogisen dokumentoinnin on tarkoitus aktivoida varhaiskasvattajan omaa ajattelua ja saada hänet kyseenalaistamaan omia toimintatapojaan. Pedagoginen dokumentointi vaatii vaivannäköä ja näin voi ajautua pois tutulta polulta.

Ehetytty pedagoginen varhaiskasvatustoiminta ei välttämättä ole kaikille huoltajille tuttu asia. Monet heistä ovat omassa lapsuudessaan tottuneet hyvin aikuisjohtoiseen päivähoitoon, jossa kotiin annetut askartelut olivat toiminnan konkreettinen todiste ja mittari. Nyt pedagogisen dokumentoinnin avulla huoltajille annetaan mahdollisuus tietää, minkälaista toimintaa varhaiskasvatukseen sisältyy ja miten lasten kiinnostuksen kohteet nivotaan osaksi pedagogista toimintaa. Huoltajien tulee voida luottaa siihen, että joka päivä varhaiskasvatuksessa tapahtuu hyviä ja kiinnostavia asioita. Kun huoltajat saavat riittävästi tietoa toiminnasta, he pystyvät ymmärtämään, miten pedagogiikka nivoutuu kaikkeen tekemiseen ja toimintaan. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 20–21.)

2.3 Varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys

Tällä hetkellä sekä kotimainen, että kansainvälinen varhaiskasvatustutkimuskenttä painottaa lapsen näkökulmaa (Lipponen ym. 2013, 176). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet perustuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Lapset ovat luontaisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta. Oppiminen nähdään kokonaisvaltaisena ja sitä tapahtuu kaikkialla. (Opetushallitus 2016, 20.)

Projektityöskentely tukee näkemystä, jossa lapsi oppii vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Projektityöskentely edistää sosiaalista vuorovaikutusta, joka luo mahdollisuuden sitouttaa lapset jatkuvaan yhteiseen ajatteluun ja pohdintaan. Tämä auttaa lapsia kehittämään erilaisia ajattelun taitoja, joita tarvitaan onnistuneeseen elinikäiseen oppimiseen. (Sargent 2011, 41.)

Sosiokonstruktivisen näkemyksen mukaan oppiminen konstruoidaan eli rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja sosiaalista vuorovaikutusta pidetään oppimiselle välttämättömänä. Sosiokonstruktivismia voidaan pitää kokoavana teoreettisena yläkäsitteenä, joka sisältää käsityksiä konstruktivismista, sosiaalisesta konstruktionismista ja sosiokulttuurisista teorioista. Sosiokonstruktivismi korostaa oppimista mielekkäänä toimintana. Tieto ei ole yksilön ulkopuolella, vaan yksilö itse rakentaa tietoa sosiaalisissa konteksteissa ja vuorovaikutussuhteissa. (Kauppila 2007, 42, 47–48.)

L. S. Vygotskin lähikehityksen vyöhyke –käsitteen ymmärtäminen ja soveltaminen auttaa kohdistamaan varhaiskasvattajan havainnointia ja suunnittelua. Vygotskin mukaan pedagogiikan on suhtauduttava kehityksen huomispäivään, eikä eiliseen, ja opetus on hyvää vain silloin, kun se kulkee kehityksen edellä. Silloin se herättelee niitä kehitysprosesseja, jotka ovat lähikehityksen vyöhykkeellä. (Vygotski 1982, 186.) Lähikehityksen vyöhykkeelle sijoittuvat ne asiat, joista lapsi on kiinnostunut ja joita hän opettelee tällä hetkellä aikuisen tuella. Tuki voi olla myös toisen lapsen tai opetusvälineiden ja –materiaalien oppimiselle antamaa tukea. Seuraavassa vaiheessa opeteltava asia muuttuu lapsen itsenäiseksi toiminnaksi. (Heikka ym. 2011, 56.) Vygotski kehitti lähikehityksen vyöhykkeen käsitteen kritiikkinä ja vaihtoehtona ikään perustuville kehitystasomäärittelyille. Vygotskin käsityksen mukaan kehityksen lopputulos on se, mitä aikuinen tai joku osaavampi osaa. Lähikehityksen vyöhyke painottaakin aikuisen tai osaavamman asemaa. (Hännikäinen & Rasku-Puttonen 2001, 169.)

3 LASTEN JA HUOLTAJIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Lapsilähtöisyydestä osallisuuteen

Lasten näkökulman tavoittaminen ja heidän osallisuutensa mahdollistaminen voidaan nähdä yhteiskunnallisesti vallitsevana arvona. Turjan (2010, 30) mukaan perustavalaatuisena lähtökohtana voidaan pitää YK:n lapsen oikeuksien sopimusta. Lapsen oikeuksien sopimuksessa tuodaan esiin lapsen oikeus tulla kuulluksi ja osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaan itseään koskeviin asioihin. Lisäksi lapsella tulee olla oikeus ilmaista näkemyksiään ja saada tietoa, joka on tärkeää lapsen omalle kehitykselle ja hyvinvoinnille. (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.)

Lapsilähtöinen pedagogiikka on tärkeä osa suomalaista varhaiskasvatusta. Lapsilähtöinen varhaiskasvatus on lasten itsensä näköistä ja perustuu lasten kuulemiselle ja heidän ideoiden ja tarpeidensa huomioimiselle. (Roos 2016, 52.) Lapsilähtöisyys tarkoittaa lapsen kehityksen tuntemusta ja sen tukemista. Se sisältää lapsen huolellista kuuntelua sekä hänen ajatustensa ja tarpeidensa kokonaisvaltaista ymmärtämistä. (Pulkkinen 2011, 320.)

Käsitteenä lapsilähtöinen kasvatus on usein väärinymmärretty. Aito lapsilähtöisyys tarkoittaa sitä, että lapsi saa olla lapsi lapsen maailmassa. Tämä edellyttää, että aikuinen pystyy olemaan aikuinen. Turvallinen aikuinen on sellainen, joka määrittää lapselle rajat ja uskaltaa pitää niistä kiinni. Lisäksi aidossa lapsilähtöisyydessä lapsen ei tarvitse koko ajan olla testaamassa rajojaan, vaan aikuinen on antanut hänelle toimimisen avaimet. Lapsessa herää pieni tutkija. Lapsi tutkii ympäristöään, itseään ja oman osaamisensa rajoja. Tällöin lapsi tarvitsee aikuista vain mahdollistajana ja haastajana, ei auktoriteettina. (Jantunen 2011, 6, 10).

Lapsilähtöisyyden rinnalle on syntynyt osallisuuden käsite. Osallisuus käsitteenä ei kuitenkaan ole tuore ilmiö, vaan sen juuret ovat jo tunnettujen teorioiden pohjana. Roger Hart on laatinut lasten osallisuuden portaat -mallin, joka koostuu kahdeksasta eri osallisuuden tasosta (Hart 1992, 8). Lasten osallisuuden taso määräytyy sen mukaan, kuinka paljon lapsille annetaan tietoa toiminnasta, kenen suunnittelemaa toiminta on, kenen aloitteesta se on lähtenyt ja ketkä tekevät päätöksiä. Mitä vähemmän lapsilla on

tietoa toiminnan taustoista ja mitä vähemmän he voivat määritellä toimintaa ja omaa osuuttaan siinä, sitä matalammalla tasolla osallisuus toteutuu. (Turja 2010, 34.)

Vastaavanlaisia osallisuutta käsitteleviä malleja on tehty muitakin. Harry Shier tarkastelee osallisuuden tasomallissaan osallisuutta aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutuksen kautta. Shier jakaa lapsen osallisuuden viiteen eri tasoon. Ensimmäisellä tasolla lapset tulevat kuulluksi. Toisella tasolla lapsia tuetaan ilmaisemaan mielipiteitään. Kolmannella tasolla lasten mielipiteet otetaan huomioon. Neljännellä tasolla lapset ovat mukana päätöksentekoprosessissa. Viidennellä tasolla lapset jakavat valtaa ja vastuuta päätöksenteossa (Shier 2001, 111–115). Jokaisella tasolla aikuisen, varhaiskasvattajan, olisi hyvä pohtia, onko hänellä aito halu toteuttaa lasten osallisuutta kyseisellä tavalla ja mitä tapoja on käytössä. (VKK–Metro, 2010).

3.2 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Varhaiskasvatuksessa osallisuus liittyy vahvasti yhteisöllisyyteen ja painopiste onkin siirtymässä lasten yksilöllisyydestä kohti ryhmän jäsenyyttä ja yhteistä toimintaa. Usein osallisuus saatetaan ymmärtää kapeasti yksittäisten lasten mielihalujen kuulemisena ja toteuttamisena. Etenkin sellaisissa ympäristöissä, joissa lapsia on paljon, osallisuus on yhteisöllinen ilmiö. Kaikilla lapsilla tulee olla oikeus ilmaista oma näkemyksensä asioista, mutta samalla jokaisen tulee kuunnella myös muiden näkemyksiä. Kun tavoitteena on löytää yhteisiä ratkaisuja, vaativat ne myös taitoa ja aikaa neuvotella yhdessä asioista. (Turja 2017, 44–45.)

Osallisuuden yhteydessä käytetään myös paljon sanaa osallistaminen. Sillä tarkoitetaan, että esimerkiksi henkilöstö suuntaa lapsiin tai huoltajiin sellaisia toimia, että heitä yritetään ohjata osallisiksi. Tällöin lapsi tai huoltaja ei ole vapaasta tahdostaan aktiivinen subjektiivinen toimija. Huoltajien osallistaminen ei myöskään sovi kovin hyvin tasa-vertaisen yhteistyön periaatteeseen. (Turja 2017, 44.)

Osallistamisen sijaan voi käyttää ilmaisua lapsen tai huoltajan osallisuuden mahdollistaminen. Osallisuuden tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja aitoon dialogiseen suhteeseen ihmisten kesken. (Turja 2017, 44–45.) Varhaiskasvattajat osallistavat lapsia herkästi omien tarkoitustensa pohjalta, esimerkiksi tietyn toiminnan suunnittelu, jolloin varhaiskasvattaja määrää, millaista lapsen osallistuminen on. (Heinonen & Kuikka 2013, 225).

Osallisuuden vahvistamiseen tarvitaan välillä myös ripaus pedagogista riskinottoa eli uskallusta heittäytyä uusiinkin asioihin yhdessä lasten kanssa. Tämä vaatii varhaiskasvattajilta hyvää tiimityöskentelyä sekä yhteistyötä ja keskustelua lasten huoltajien kanssa lasten osallisuuden tärkeydestä ja siihen liittyvistä toimintatavoista. Lasten vaikuttamisen mahdollisuuksista tulisi rakentua jatkumo kodin ja varhaiskasvatuksen välille. Pienempien lasten huoltajat ovat myös omien lastensa tulkkeja ja tuovat lapsen omaa ääntä kuuluviin silloin, kun lapsi ei vielä itse puhu. (Turja 2017, 54.)

Lapsen osallisuuden tukeminen ei rakennu ulkoapäin opituista tavoista toimia kasvatustehtävässä, vaan lapsen aito kohtaaminen ja kuuleminen kumpuavat henkilökohtaisista arvoista ja asenteista. Varhaiskasvattaja voi joutua ajoittain asettamaan omat arvonsa sivuun niiden ollessa ristiriidassa virallisten kasvatustavojen kanssa. Toisaalta työtä ei voi tehdä vastoin omia uskomuksia, vaan jokaisen on löydettävä pedagogisten lähtökohtien joukosta ne lähtökohdat, jotka soveltuvat sekä omiin uskomuksiin että työympäristöön. (Vilpas & Tast 2011, 147–148.)

Yksittäisen menetelmän tai pedagogisen niksien etsimisen sijaan varhaiskasvattajien tulisi oivaltaa, että kun osallisuus jäsentyy omassa mielessä selkeäksi kokonaisuudeksi ja tahtotilaksi, sitä on paljon helpompi soveltaa eri-ikäisten lasten kanssa. Kun lasta ympäröi osallisuutta ruokkiva ilmapiiri, hänestä kasvaa luontevalla tavalla yksilö, joka uskaltaa ja osaa vaikuttaa asioihin. (Ahonen 2017, 71.)

3.3 Reggio-Emilia –pedagogiikka

Projektityöskentely, lapsilähtöisyys ja osallisuus liittyvät kaikki keskeisesti Reggio Emilia –pedagogiikkaan. Reggio Emilia –pedagogiikassa on kyse lasta kunnioittavasta ja kuuntelevasta suhtautumistavasta, jossa oppiminen perustuu lasten, varhaiskasvattajien ja ympäristön väliseen vuorovaikutukseen. (Heinimaa 2011, 277.) Reggio Emilia –pedagogiikan juuret ovat Italiasta ja professori Loris Malaguzzin aatteista. Hän puolusti koko elämänsä ajan näkemystään lapsesta, jolla on sata kieltä ja oikeus ilmaista itseään niillä kaikilla. (Wallin 2000, 13.)

Reggiolaisuudessa lapsi käsitetään uteliaaksi ja tutkivaksi olennoksi. Varhaiskasvattajienkin tulisi opetella uudelleen utelias asenne elämään, sillä tutkiva lapsi tarvitsee rinnalleen tutkivan varhaiskasvattajan, joka on valmis heittäytymään innokkaasti uusiin seikkailuihin lasten kanssa. (Heinimaa 2011, 278.)

Reggio Emilia –pedagogiikassa oppiminen nähdään tutkimusmatkailuna ja pedagogisena dokumentointina. Päiväkodin arjen täyttävät lasten kanssa toteutettavat projektit. Niiden lähtökohtana on usein jokin ilmiö tai kysymys, jonka kasvattajat ovat huomanneet kiinnostavan lapsia. Projekti kehittyy ja muotoutuu vähitellen yhteisvoimin. Lopputulosta ei voida etukäteen tarkasti määritellä. Varhaiskasvattajat eivät perinteisellä tavalla opeta, eikä heidän tehtävänä ole ylhäältä päin johtaa toimintaa. He luovat tilanteita ja järjestävät toimintaa, joissa lapset voivat itse oppia ja oivaltaa. (Heinimaa 2011, 279–280.)

Pedagoginen dokumentointi korostuu reggiolaisuuden keskeisenä työkaluna. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on tehdä oppiminen näkyväksi. Dokumentteja tarkastellaan myös yhdessä lasten kanssa, jolloin hekin tulevat tietoisiksi omasta oppimisprosessistaan. (Heinimaa 2011, 280.) Päiväkodissa tapahtuvat asiat halutaan tehdä niin näkyväksi kuin mahdollista kaikille: lapsille, huoltajille ja henkilöstölle (Wallin 2000, 39).

Loris Malaguzzi totesi usein, että käytäntö on asetettava teorian edelle. Siksi häneltä ei jäänyt juuri mitään kirjoitettua aineistoa jälkeensä. Hänen sanojensa mukaan, sitä mukaan, kun on saanut jotain teoreettista paperille, joutavat ne jo museoon. Pedagogiikka on jatkuvasti muuttuvia prosesseja erilaisissa, muuttuvissa yhteiskunnissa. Kun valitaan suuntaa, jota kuljetaan, saavat lapset ja nykyhetki olla ensimmäisinä näyttämässä tietä. (Wallin 2000, 41.)

4 TUTKIMUSTYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusprosessi

Keskiössä tässä tutkimustyössä oli huoltajien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen projektityöskentelyn arviointiin ja kehittämiseen. Tutkimustehtäviä olivat huoltajien mielipiteet ja näkemykset projektityöskentelystä, huoltajien ajatukset lasten osallisuudesta projekteissa sekä huoltajien osallisuus lasten projektityöskentelyn kehittämisessä.

Tämän tutkimustyön työstäminen alkoi elokuussa 2017. Ensimmäinen vaihe oli Muksulanmäen omistajien haastattelu siitä, mitä projektityöskentely heidän mielestään juuri Muksulanmäessä on ja mistä ajatus projektityöskentelyn toteuttamiseen on lähtenyt liikkeelle. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä kaksi. Kuten tämän tutkimustyön alussa todettiin, niin omistajien mukaan projektityöskentely merkitsee ennen kaikkea yhdessä elämistä, aikuisen ja lapsen maailman kohtaamista. Jotta se on mahdollista, on toimintakulttuurin ja ilmapiirin oltava sellainen, että lapsi kokee voivansa turvallisesti ja vapaasti ilmaista itseään. Lisäksi he kertoivat, että projektityöskentelyä ei toteuteta hulppeiden lopputulosten vuoksi, vaan tärkeintä on lapsen projektin aikana kulkema matka. Se, mitä lapsi oppii ja miten hän kokee vaikuttaneensa prosessin aikana, on kaikkein merkityksellisintä.

Omistajat totesivat, että Muksulanmäessä on aiemminkin toteutettu pedagogista toimintaa teemojen pohjalta, joten projektityöskentelyn ideologiaa on ollut jo useiden vuosien ajan. Pohjimmainen ajatus projektityöskentelyyn ryhtymisestä on kuitenkin kunnunnut heille ajatuksesta; miten lapsi oppii parhaiten. Tämän kysymyksen pohtiminen on johtanut heidän ymmärrykseensä siitä, että lapsen tulisi olla keskiössä. He halusivat lähteä keskittymään siihen, mikä lapsia oikeasti milläkin hetkellä kiinnostaa ja mistä he ovat innostuneita. Projektityöskentelyä on toteutettu Muksulanmäessä syksystä 2015 lähtien.

Syksy 2017 kului tutkimustyön vaiheita ja aikatauluja suunnitellessa sekä teoreettista pohjaa kootessa. Lisäksi tuli laatia Webropol –kyselylomake. Lomakkeen laatiminen vei aikaa ja vaati paljon pohdiskelua. On tärkeää muistaa, että lomakkeen kokeilu on välttämätöntä ennen varsinaisen tiedonkeruun aloittamista (Hirsjärvi ym. 2009, 204). Tästä johtuen kyselyn laatimiselle, kokeilulle ja muokkaamiselle oli hyvä varata riittävästi aikaa.

Joulukuun alkuun mennessä työ oli edennyt aikataulun mukaisesti ja oli aika aloittaa tiedonkeruu ja avata kysely. Joululoman jälkeen alkuvuosi 2018 kului tulosten analysoinnin ja raportoinnin parissa. Helmikuun alussa tulokset esiteltiin koko varhaiskasvatushenkilöstölle yhteisessä iltapalaverissa. Loppukevät oli aikaa työn viimeistelyille.

AIKA	TOIMINTA
08 / 2017	Tutkimustehtävien määrittäminen <ul style="list-style-type: none"> • Aihe • Tavoitteet
09 / 2017	Tutkimussuunnitelma <ul style="list-style-type: none"> • Lähdemateriaaliin perehtyminen • Menetelmän valitseminen • Aikataulun laatiminen
10 / 2017 11 / 2017	Tiedonkeruuvälineen rakentaminen <ul style="list-style-type: none"> • Teoriaperustan kirjoittaminen • Tutkimuslupa • Lomakkeen laatiminen
12 / 2017 01 / 2018	Tietojen kerääminen <ul style="list-style-type: none"> • Kyselyn toteuttaminen aikavälillä 4.12–15.12.2017 • Tietojen käsittely ja analysointi
02 / 2018 03 / 2018 04 / 2018	Tulosten raportointi, johtopäätökset ja tulosten hyödyntäminen <ul style="list-style-type: none"> • Tulosten raportointi tutkimustyöhön • Tulosten esittely henkilöstölle 6.2.2018 • Pohdinta ja tutkimustyön viimeistely

Kuvio 1. Tutkimustyön prosessikuvaus. (Mukaillen Heikkilä 2014, 23.)

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen ensisijainen tavoite on uuden tiedon tuottaminen, mikä voi johtaa esimerkiksi kehittämiseen (Salonen 2013, 13). Tämän tutkimustyön tarkoituksena oli selvittää huoltajien mielipiteitä ja kehittämisideoita varhaiskasvatuksen projektityöskentelystä. Tutkimustehtävinä olivat huoltajien mielipiteet ja näkemykset projektityöskentelystä, huoltajien ajatukset lasten osallisuudesta projekteissa sekä huoltajien osallisuus lasten projektityöskentelyn kehittämisessä. Tämän selvittämistyön jälkeen tavoitteena on kehittää Muksulanmäen projektityöskentelytoimintaa tulosten osoittamalla tavalla.

Kolmesta perinteisestä tutkimusstrategiasta tämä tutkimustyö pohjautuu survey –tutkimukseen (Hirsjärvi ym. 2009, 134). Survey –tutkimukseksi nimitetään suunnitelmallista kyselytutkimusta, joka on tehokas tapa kerätä tietoa suureltakin joukolta (Heikkilä 2014, 17). Sen tyypillisiä piirteitä on kerätä aineisto strukturoidussa muodossa jokaiselta yksilöltä, tavallisesti käytetään kyselylomaketta tai strukturoitua haastattelua. Kerätyn aineiston perusteella pyritään kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään asioita ja ilmiöitä. (Hirsjärvi ym. 2009, 134.)

Tutkimusmenetelmä koostuu niistä tavoista ja käytännöistä, joilla tietoa kerätään. Menetelmän valintaa ohjaa yleensä se, minkälaista tietoa etsitään ja keneltä tai mistä sitä etsitään. (Hirsjärvi ym. 2009, 183–184.) Tutkimusmenetelmänä tässä tutkimustyössä käytettiin kyselyä, joka toteutettiin sähköisesti Webropol –ohjelmalla.

Käytännössä on tullut tavaksi sijoittaa tutkimukset kahteen metodologiseen traditioon, kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen. Karrikoidusti esimerkkinä voi pitää, että lomaketutkimukset liitetään kvantitatiiviseen tutkimukseen ja haastattelut taas kvalitatiiviseen tutkimukseen. (Ronkainen ym. 2008a, 17.) Karkeat jaottelut kuitenkin harvemmin auttavat käytännön tasolla, sillä ne vain hahmottavat päälinjauksia. Kvantitatiivisen tutkimuksen perinteisinä tutkimustyyppinä pidetään kokeellista tutkimusta ja survey –tutkimusta. (Hirsjärvi ym. 2009, 135, 191.)

Tämä tutkimustyö pohjautuu kuitenkin enemmän kvantitatiivisen tutkimuksen puolelle. Kvantitatiivisen tutkimusprosessin vaiheita ovat tutkimustavoitteiden asettaminen, kirjallisuuteen perehtyminen, tutkimusmenetelmän ja tietojen hankintatavan valitseminen, tiedonkeruuvälineen laatiminen, tietojen kerääminen, tietojen käsittely ja analysointi, tulosten raportointi sekä johtopäätösten teko ja tulosten hyödyntäminen. (Heikkilä 2014, 23.)

Tärkeintä kyselylomakkeen suunnittelussa on se, että sen avulla saadaan kerättyä tietoa, joka vastaa tutkittavaan asiaan. Merkittäviä tarkasteltavia kohtia ovat kyselyn rakenne, kysymysten kattavuus suhteessa ilmiöön ja tiedon tarpeeseen sekä vastaajille tarkoitetut ohjeet. Yksi tärkeimmistä lomakkeen suunnittelua ohjaavista asioista on etukäteistieto tarkasteltavasta ilmiöstä. Kysymysten esittäminen perustuu aina etukäteen tiedettyyn. Tarkasteltava ilmiö tai asia muotoillaan kyselylomakkeelle kysymyksiin jo ennalta tiedetyn tiedon perusteella. (Ronkainen ym. 2008b, 31–32.)

Kyselylomakkeen kysymystyyppejä on kolme. Niitä ovat avoimet kysymykset, valmiisiin vaihtoehtoihin perustuvat monivalintakysymykset tai valmiiden kysymysten ja avoimien kysymysten välimuoto. Kysymystyyppien valinnassa sekä kysymysten muotoilussa tulee huomioida kyselyn kohderyhmä ja se minkälaista motivaatiota kyselyyn vastaaminen edellyttää. Monivalintakysymyksiä käytettäessä tulee mainita, kuinka monta vastausvaihtoehtoa vastaaja voi valita. Muuten joku vastaaja voi valita vain yhden vaihtoehdon ja joku toinen rastittaa kaikki vaihtoehdot. (Ronkainen ym. 2008b, 33, 35, 38.)

Tämän tutkimustyön kyselylomakkeessa oli kaikkia kolmea kysymystyyppiä, jotta saatiin kerättyä riittävästi tietoa. Tutkimustehtäviä olivat huoltajien mielipiteet ja näkemykset projektityöskentelystä, huoltajien ajatukset lasten osallisuudesta projekteissa sekä huoltajien osallisuus lasten projektityöskentelyn kehittämisessä. Kyselylomakkeen kysymykset laadittiin perustuen näihin teemoihin.

Monivalintakysymysten väittämät laadittiin teoretiedon pohjalta. Luvussa kaksi esiteltyjä varhaiskasvatuksen projektityöskentelyn pääkohtia olivat lasten mielenkiinnon kohteet ja niiden havaitseminen, lasten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet sekä pedagogisen dokumentoinnin tärkeys. Avoimien kysymysten avulla tarjottiin mahdollisuus huoltajien kokemuksien, mielipiteiden ja kehittämisideoiden ilmaisemiseen. Avoimien kysymyksien tarkoituksena oli erityisesti selvittää huoltajien kokemia hyviä toimintatapoja sekä mahdollisia kehittämis ehdotuksia johdattelematta.

Muita tärkeitä huomioitavia asioita kyselylomakkeen laadinnassa oli laatia selkeät vastausohjeet, kysyä vain yhtä asiaa kerrallaan, asetella kysymykset loogiseen järjestykseen sekä pitää lomake riittävän lyhyenä (Heikkilä 2014, 47). Sisällön ollessa valmis oli vielä katsottava kyselyn visuaalista ilmettä. Lomakkeen ulkoasun roolia ei tule vähätellä. (Ronkainen ym. 2008b, 40.) Hyvän lomakkeen tunnusmerkkejä ovat selkeä, siisti ja houkuttelevan näköinen ulkoasu (Heikkilä 2014, 47).

Kyselylomakkeen alussa oli lyhyet saatesanat kyselyn tarkoituksesta ja tavoitteesta. Saatesanoilla on suuri merkitys, sillä niiden perusteella vastaaja voi joko motivoitua vastaamaan kyselyyn tai hylätä koko lomakkeen. Ei siis välttämättä auta, vaikka lomake olisi kuinka hyvä. Vastaaja ei ehkä edes vilkaise sitä, jos saatesanat ovat epämääräisiä. (Vehkalahti 2014, 48.) Kyselyssä olevan alkuselitteen lisäksi jokaiseen Muksulanmäen yksikköön toimitettiin kyselyä koskeva pieni info, jonka henkilöstö liitti osaksi lapsiryhmien joulukuun kuukausitiedotetta. Info-osio löytyy tämän työn liitteestä kolme.

Ennen kyselyn virallista lähettämistä lomakkeen toimivuutta kokeiltiin sekä se lähetettiin myös toimeksiantajan tarkasteltavaksi ja kommentoitavaksi. Lomakkeen testaamisessa arvioinnin kohteena tulisi olla kysymysten ja vastausvaihtoehtojen selkeys ja yksiselitteisyys, lomakkeen toimivuus ja pituus sekä vastaamiseen käytetyn ajan kohtuullisuus. (Vilka 2015, 108.) Lomakkeeseen tehtiin tarvittavia muutoksia palautteen perusteella. Toimeksiantaja oli erityisen tyytyväinen kyselyn ulkoasuun, joka oli heidän mielestään houkutteleva ja huoliteltu.

Laaditussa kyselylomakkeessa oli kolme alkutietokysymystä, viisi monivalintakysymystä, joissa kaikissa oli myös avoimen vastauksen vaihtoehto, sekä kolme avointa kysymystä. Avoimet kysymykset olivat vasta kyselyn lopussa sen vuoksi, että ne eivät karsisi mahdollisia vastaajia heti alussa. Perusohjeena voidaan pitää sitä, että helpoimmat kysymykset sijoitetaan lomakkeen alkuun (Hirsjärvi ym. 2009, 203). Näin ollen kyselyyn pystyi vastaamaan, vaikka ei vastaisikaan kuin monivalintakysymyksiin ja jättäisi avoimet kysymykset tyhjiksi.

Tarkoituksena oli pyrkiä pitämään kyselyn riittävän lyhyenä, sillä Vehkalahti (2014, 48) muistuttaa teoksessaan, että kyselyiden yleistyttyä, on alkanut ilmetä vastausväsymystä. Siksi kyselyihin vastaaminen pitäisi tehdä mahdollisimman helpoksi, sillä harva viitsii käyttää aikaansa pitkien lomakkeiden vastaamiseen.

Tämän tutkimustyön aineisto päätettiin kerätä käyttämällä Muksulanmäessä käytössä olevaa Muksunkirja -palvelua. Henkilöstön mukaan palvelu on käytössä kaikilla perheillä. Kyselylomakkeen linkki liitettiin Muksunkirjaan saatesanojen kera. Muksunkirja on turvallinen sähköisen viestinnän väline kodin ja hoitopaikan välillä. Perheet löytävät yhdestä paikasta muun muassa viikko-ohjelmat, ruokalistat ja ajankohtaiset tiedotteet. Lisäksi Muksunkirjassa on erilaisia toimintoja, jotka ovat vain kunkin lapsen henkilökohtaisia kanavia, joihin voi dokumentoida lapsen päivien tapahtumia monipuolisesti tek-

stein ja valokuvien sekä lähettää henkilökohtaisia viestejä yksittäisen lapsen huoltajan kanssa. (Muksunkirja, 2017.)

Kyselyn vastausaika oli 4.12–15.12.2017. Teoksessa Tutki ja Kirjoita (Hirsjärvi ym. 2009, 204) kehoitetaan välttämään kyselyiden lähettämistä joulukuussa. Tämän työn kannalta ajankohta koettiin sopivaksi ajankohdaksi varhaiskasvatustoiminnan arvioimiselle. Myös varhaiskasvatuksen toiminta kulkee suurelta osin koulujen loma-aikojen sykleissä, joten ikään kuin syyslukukauden päättyessä ja ennen joululomia on aihetta pohtia mennyttä syksyä sekä kertoa mahdollisia toiveitaan alkavalle vuodelle. Joulun aika saattaa olla monelle perheelle kiireistä aikaa, mutta kysely oli kuitenkin sen verran kompakti kokonaisuus, että sen vastaamiseen ei kovin paljoa joutunut aikaansa käyttämään. Jos vain malttoi avata linkin, huomasi, että vastaaminen oli tehty helpoksi ja yksinkertaiseksi.

Päiväkodin omistajat lisäsivät kyselyn linkin kaikkien yksiköiden Muksunkirjoihin maanantaina 4.12.2017. Vastausten määrää pystyi seuraamaan reaaliajassa Webropol -ohjelmassa. Kaksi päivää ennen vastausajan sulkeutumista omistajat laittoivat vielä linkin uudelleen Muksunkirjaan. Muistutusviesti koettiin tarpeelliseksi, sillä Muksunkirjan tiedotussivu oli täytynyt päiväkodin muista tiedottamista asioista sekä valokuvista, joten kyselyn linkki olisi saattanut jäädä osalta tämän vuoksi huomaamatta.

5 TUTKIMUSTYÖN TULOKSET

5.1 Tutkimustulosten analysointi

Tämän tutkimustyön tutkimustehtävät olivat huoltajien mielipiteet ja näkemykset projektityöskentelystä, huoltajien ajatukset lasten osallisuudesta projekteissa sekä huoltajien osallisuus lasten projektityöskentelyn kehittämisessä. Tutkimustehtäviä selvitettiin Webropol –kyselylomakkeella. Tavoitteeksi asetettiin saada 50 vastausta.

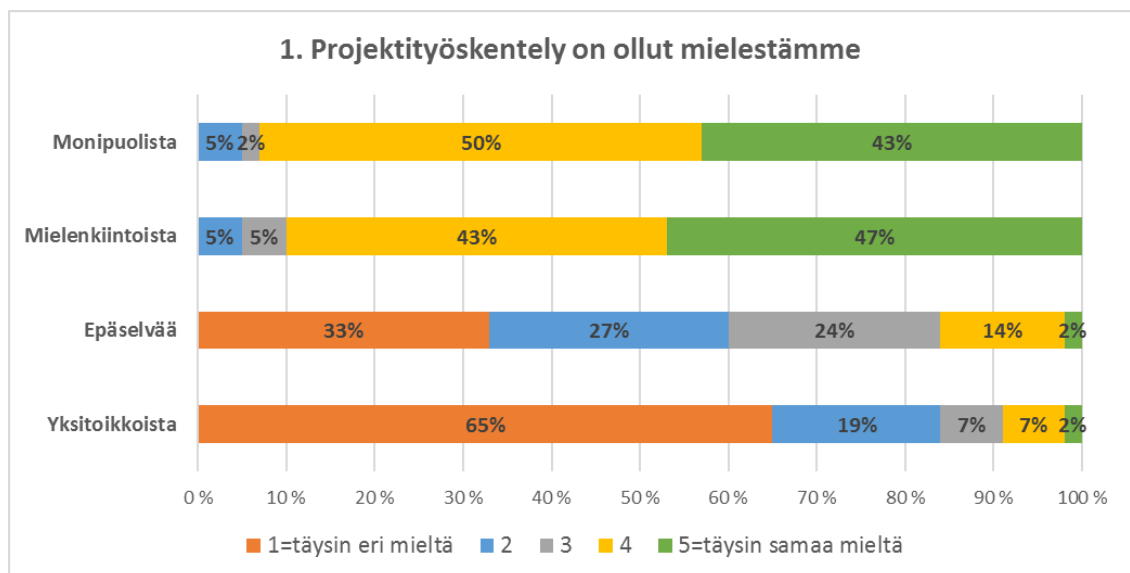
Muksulanmäessä on kolme yksikköä ja kysely toteutettiin kaikissa kolmessa yksikössä. Tässä tutkimustyössä yksiköistä käytetään nimityksiä Yksikkö A, Yksikkö B ja Yksikkö C. Kaikkien kolmen yksikön asiakasperheet yhteenlaskettuna perheitä on yhteensä 105, joka olisi ollut vastausten maksimimäärä. Kyselyyn tuli vastauksia yhteensä 42. Yksikkötasolla vastauksia tuli seuraavanlaisesti: Yksikkö A kaksitoista vastausta, Yksikkö B yhdeksän vastausta ja Yksikkö C kaksikymmentä vastausta. Aineistoa käsitellään kuitenkin tässä tutkimustyössä kokonaisuutena. Lisäksi kyselylomakkeen alussa kysyttiin, onko lapsi yli vai alle 3-vuotias. Tulosten analysoinnissa mainitaan, jos ikätaaso on vaikuttanut vastauksiin jollain tavalla.

Webropol –kyselystä saatua aineistoa lähdettiin käsittelemään monivalintakysymysten analysoinnilla. Monivalintakysymyksiin olivat vastanneet kaikki 42 vastaajaa. Ensimmäiset kaksi monivalintakysymystä toteutettiin vastausasteikolla 1–5, jossa vaihtoehto yksi oli täysin eri mieltä ja vaihtoehto viisi täysin samaa mieltä. Väliin jääville numeroille ei ollut mainittu tarkempia määriteltyjä arvoja. On oletettavaa, että vastaajat ovat tulkinneet väliin jäävät arvot niin, että kaksi on osittain eri mieltä, kolme en osaa sanoa ja neljä osittain samaa mieltä.

Monivalintakysymyksistä laadittiin prosentuaaliset kuviot, jotka helpottivat tulosten tulkitsemista. Kuviot ovat myös tässä työssä havainnollistamassa tuloksia. Kaikissa kuvioidissa toistuu sama värikoodi. Vihreä palkki tarkoittaa täysin samaa mieltä ja punainen täysin eri mieltä. Prosentuaaliset kuviot on laadittu Tarja Heikkilän (2014, 246) aineistoreportointiesimerkkejä mukaillen.

Ensimmäisen monivalintakysymyksen tarkoituksena oli selvittää huoltajien näkemyksiä ja kokemuksia siitä, miten projektityöskentely heidän mielestään lapsen ryhmässä on toteutunut ja mitä he siitä ajattelevat. Tavoiteltavaa on, että projektityöskentely olisi mahdollisimman monipuolista ja lapsia kiinnostavaa.

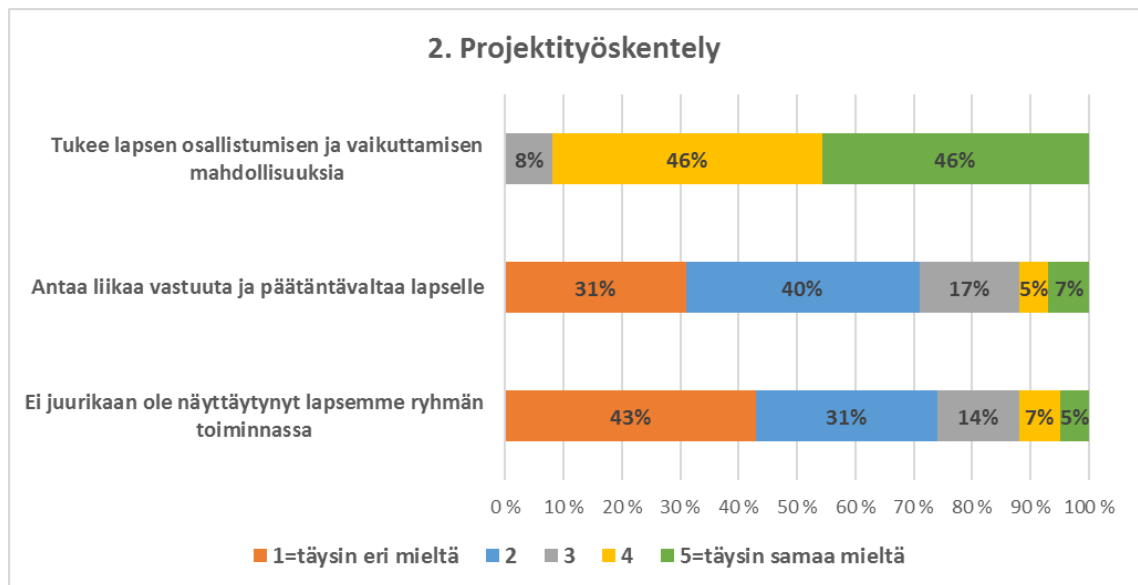
Tämän kysymyksen analysoinnin perusteella voidaan päätellä, että suurin osa huoltajista koki projektityöskentelyn monipuolisena ja mielenkiintoisena, koska 18 perhettä oli täysin ja 21 perhettä lähes samaa mieltä väittämän kanssa. Vaikka yli puolet vastaajista olivatkin sitä mieltä, että projektityöskentely oli monipuolista ja mielenkiintoista, niin huomionarvoista oli, että seitsemän kertaa oli vastattu sen olevan yksitoikkoista. Yleisesti ottaen tämän kysymyksen perusteella voitiin päätellä, että tyytyväisyys projektityöskentelyä kohtaan on hyvää.

Kuvio 2. Huoltajien mielipiteet projektityöskentelystä

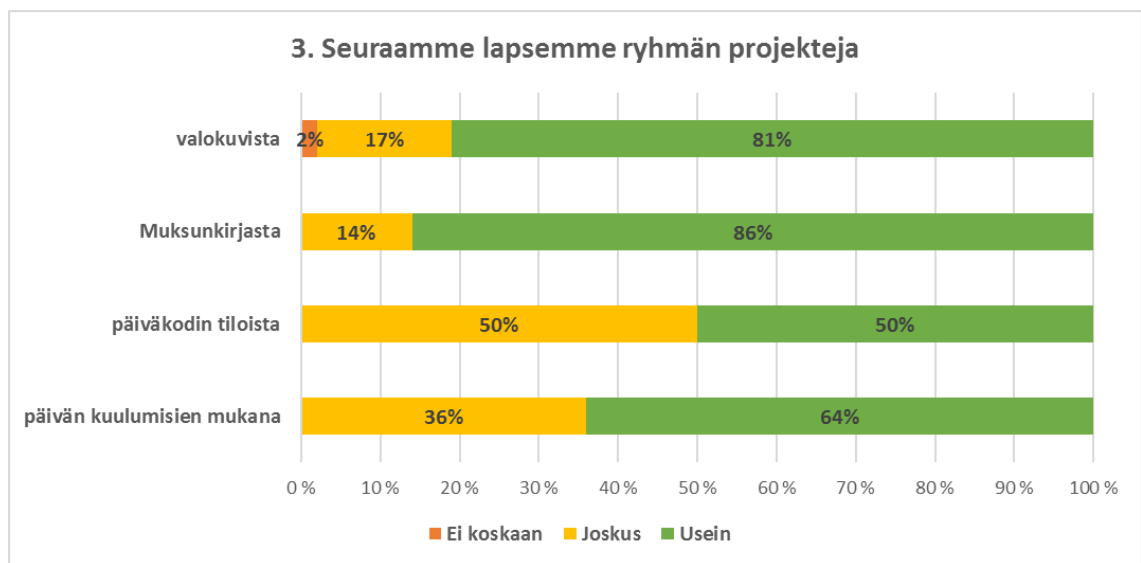
Toisessa monivalintakysymyksessä selvitettiin, miten huoltajat ovat kokeneet lasten osallistumisen ja vaikuttamisen projektityöskentelyyn ja päiväkodin toimintaan. Vastauksista ilmeni, että 19 perhettä oli täysin samaa mieltä, että projektityöskentely tukee lapsen osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Kuten kuviosta voi huomata, 31 % perheistä oli sitä mieltä, että projektityöskentely ei anna liikaa päätäntävaltaa ja vastuuta lapselle. Lisäksi jopa 40 % oli lähes samaa mieltä, joten yhteenlaskettuna jopa 70 % eli 30 perhettä kokivat, ettei projektityöskentelystä koidu liikaa vastuuta ja päätäntävaltaa lapsille.

Tulosten perusteella voitiin todeta, että projektit näyttävät ryhmässä hyvin, sillä 43 % eli 18 perhettä olivat eri mieltä siitä, että projektit eivät näyttäytyisi ryhmässä. Eli projektien kyllä koettiin näkyvän toiminnassa. Viisi perhettä, 12 %, koki, ettei projektityöskentelytoiminta juurikaan näy heidän lapsensa ryhmän toiminnassa.

Kuvio 3. Lapsen osallisuus projektityöskentelyssä

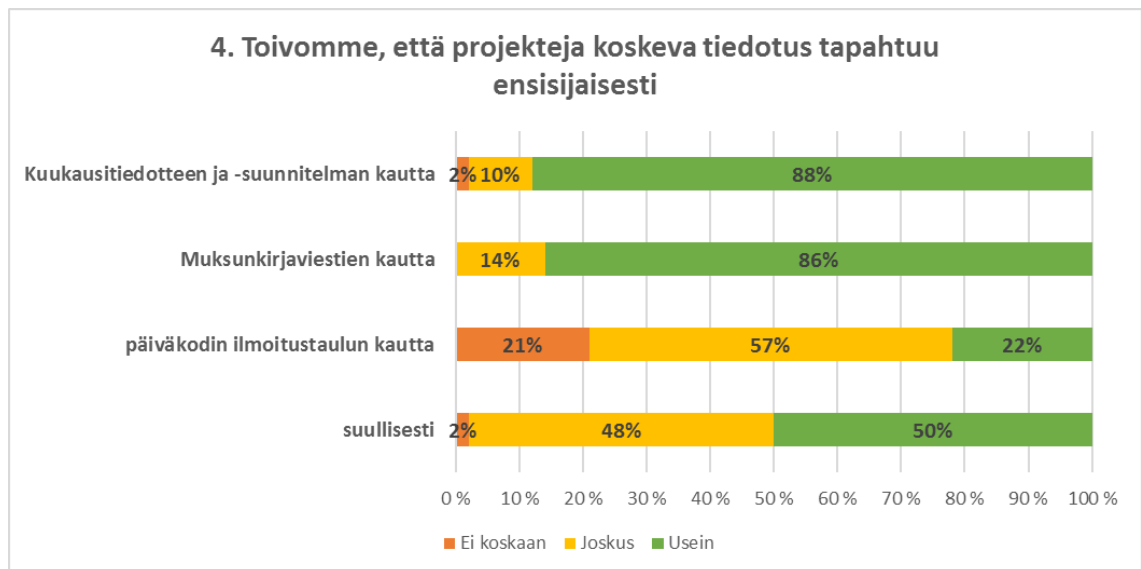
Kolmannen monivalintakysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa, millä tavoin perheet seuraavat lasten projekteja. Vastausvaihtoehdoiksi oli koottu päiväkodissa käytössä olevat viestintäkanavat ja -tavat. Kuvion vihreitä palkkeja tarkastelemalla voi heti huomata, että Muksunkirja ja valokuvapostit osoittautuivat merkittävimiksi kanaviksi. Muksunkirjasta projektityöskentelyä usein seurasivat 36 perhettä. Valokuvista seuraamisen vastasi 34 perhettä. Kukaan perheistä ei vastannut, ettei seuraisi lainkaan projekteja päiväkodin tiloista tai päivän kuulumisien vaihdon mukana.

Kuvio 4. Lasten projektien seuraaminen

Neljäs monivalintakysymys oli vielä erikseen osoitettu selvittämään sitä, millä tavoilla perheet sitten toivoisivat projekteja koskevan informaation kulkevan. Kuukausitiedotteen ja –suunnitelman ja Muksunkirjan kautta tapahtuva tiedotus nousivat suosituimmiksi tavoiksi. Kuukausitiedotteen ja –suunnitelman kautta vastasi 88% eli 36 perhettä ja Muksunkirjan kautta vastasi 86% eli 35 perhettä. Jotain muuta –vaihtoehtoon tuli tässä tutkimuskysymyksessä myös kolme vastausta. Yksi näistä vastaajista vastasi, että mieluiten joka tavalla, kiitos.

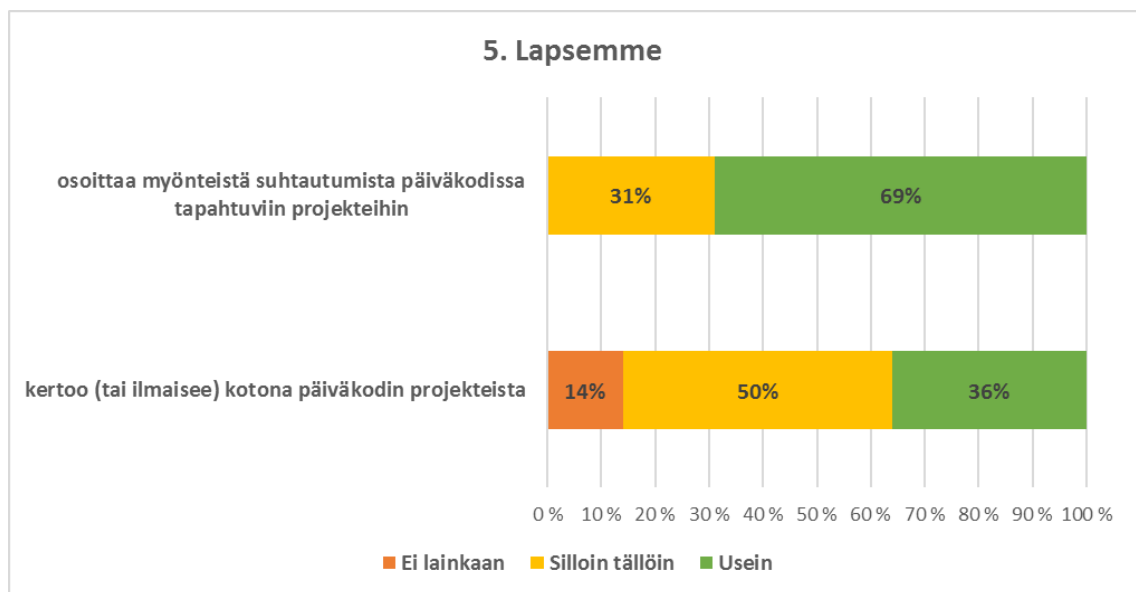
Tulokset osoittavat että, informoinnin ja dokumentoinnin merkitystä ei voi vähätellä. Suurta eroa ei ollut minkään tavan välillä, vaan kaikki tavat koettiin merkityksellisiksi ja perheille tärkeiksi. Tämän tutkimuskysymyksen tulos tuki päiväkodissa jo käytössä olevia tapoja informoida perheitä lasten projekteista. Voitiin tehdä johtopäätös, että näiden tapojen käyttöä on syytä jatkaa aktiivisesti.

Kuvio 5. Projekteista tiedottaminen

Viimeisessä monivalintakysymyksessä huoltajien tehtävänä oli ilmaista heidän kokema oman lapsensa näkökulma projektityöskentelyyn. Vastauksista voidaan tulkita, että suhtautuminen on myönteistä, sillä 69 % eli 29 perhettä vastasi lapsen osoittavan myönteistä suhtautumista päiväkodissa tapahtuviin projekteihin usein.

Lapsen kertomisesta tai ilmaisemisesta projekteista kotona 15 perhettä vastasi usein ja 21 perhettä vastasi silloin tällöin. Ei lainkaan -vastaukseen vastasi viisi perhettä. Kaikkien näiden vastaajien lapset ovat vielä alle 3-vuotiaita, joten voidaan tulkita, että nämä vastaukset selittynevät sillä, että pienillä lapsilla puheentuottaminen on vielä vähäistä.

Kuvio 6. Huoltajien arvio lapsen suhtautumisesta projektityöskentelyyn

Monivalintakysymysten jälkeen ryhdyttiin analysoimaan avoimien kysymysten vastauksia. Avoimia kysymyksiä oli yhteensä kolme ja niihin eivät olleet vastanneet kaikki vastaajat. Avovastauksissa haluttiin selvittää huoltajien näkökulmia, mitä hyviä puolia ja toisaalta kehittämiskohteita projektityöskentelyssä on. Analysoitavia vastauksia oli annettu 26, kun tiedusteltiin hyviä puolia. Kehittämiskohteita kysyttäessä vastauksia saatiin 19. Lisäksi kolmannessa avokysymyksessä oli mahdollisuus kommentoida mitä tahansa, jonka ei mahdollisesti kokenut sisältyvän minkään edellä olevan kysymyksen alle. Tähän kysymyksen tuli viisi vastausta, jotka eivät koskettaneet projektityöskentelyä. Vastaajat olivat antaneet yleistä palautetta päiväkodin toiminnasta.

Hyvien puolien vastauksissa korostuivat kolme keskeisintä teemaa. Ensimmäinen niistä oli lasten osallistuminen, joka näkyi kymmenessä vastauksessa. Toinen toistuva teema oli lasten mielenkiinnonkohteiden huomioonottaminen, jonka vastasi seitsemän vastaajaa. Kolmanneksi teemaksi osoittautui vielä se, kuinka lapset oppivat projektityöskentelyn myötä vaikuttamaan. Tämän vastasi viisi vastaajaa.

Kahdessa vastauksessa oli lisäksi pohdittu ja kyseenalaistettu sitä, kuinka ujo tai arka lapsi saa äänensä kuuluviin, onko joustavuutta vaihtaa projekti tarvittaessa nopeastikin toiseen sekä sopiiko projektioppiminen lapselle, jolla on merkittäviä toiminnanohjauksen vaikeuksia.

”Lapsi pystyy vaikuttamaan ryhmän toimintaan. Hän on ollut todella innostunut projekteista. Projektit ovat olleet monipuolisia ja kekseliäitä. Lapsi on oppinut kertomaan omia ideoitaan ja ajatuksiaan ja tuokin niitä esimerkiksi harrastuksissa aktiivisesti esille.”

Kehittämistä vastauksista tuli 19 ja niistä nousi selkeästi muutama toistuva teema. Kahdeksassa vastauksessa informointia projekteista kaivattiin lisää. Lisäksi kolmessa vastauksessa koettiin, että projektit jäävät toisinaan kotijoukoille etäisiksi. Kuudessa vastauksessatoivottiin selkeämpiä projektikuulumisia kotiin esimerkiksi kuukausikirjeen yhteydessä, jossa kerrottaisiin mihin suuntaan projekti mahdollisesti on menossa seuraavan kuukauden aikana. Lisäksi kahdessa vastauksessa koettiin tärkeäksi jonkinlainen etukäteisrunko päiväkodissa tapahtuvalle toiminnalle, edes viikko-ohjelma.

5.2 Projektityöskentelyn kehittämisen käynnistäminen tutkimustulosten avulla

Tulokset esiteltiin koko Muksulanmäen varhaiskasvatushenkilöstölle yhteisessä iltapa-laverissa 6.2.2018. Paikalla oli 23 varhaiskasvattajaa. Palaverin tavoitteena oli esitellä kyselyn tulokset ja pohtia yhdessä koko varhaiskasvatushenkilöstön kesken, mitä tu-loksista nousseita asioita ryhdytään kehittämään ja millä tavoin. Esittelyn taustalle oli laadittu Power Point –esitys, johon oli koottu samat prosentuaaliset kuviot kuin tässä työssä sekä listattu vastauksista nousseet keskeiset teemat.

Tulosten esittelyn jälkeen varhaiskasvattajat jakaantuivat viiden hengen ryhmiin, joissa tarkoituksena oli pohtia kolme tärkeää, huoltajien vastauksista nousseita, projektityös-kentelyn kehittämistä, joita lähdettäisiin yhteisesti kehittämään sekä keinoja millä tavalla. Aikaa pienryhmäpohdinnalle oli 20 minuuttia. Tämän jälkeen kokoonnuttiin jäl-leen yhteisesti ja jaettiin pienryhmissä pohdittuja asioita. Aiheesta syntyi hyvää, raken-tavaa, pohdiskelevaa ja reflektointia keskustelua.

Keskustelussa käsiteltiin muun muassa projekti- ja teematyöskentelyn sekoittumista keskenään. Henkilöstö koki, että tietyn teeman sisällä voi olla useita projekteja, mutta projekti on aina sellainen, jossa on selkeä alku ja loppu. Lisäksi henkilöstöllä oli yhte-näinen käsitys siitä, että projekteja voi olla hyvin erilaisia eikä yhteen projektiin tule jumittua liikaa, vaan sen lisäksi ryhmässä voi olla paljon muitakin, joka ei aina liity juuri siihen projektiin. Merkittävimmiksi kehittämisen alueiksi koettiin kaksi kokonaisuutta.

Ensimmäinen kehittämisenkohde oli henkilöstön projektityöskentelykäsityksen selkeyt-täminen. Henkilöstö koki, ettei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa määritellä tai toteuttaa projektityöskentelyä, mutta jonkinlaiset yhteiset raamit koettiin tarpeellisiksi. On vai-keaa kehittää projektityöskentelyn organisointi- ja informointitapoja, jos projektityösken-telyn ajatus, työtavat ja -mahdollisuudet eivät ole selvillä. Toimintamenetelmäksi muo-dostui se, että luodaan Muksulanmäen henkilöstön kesken yhtenäisempi käsitys siitä, mitä projektityöskentely pedagogisena varhaiskasvatustoimintana on. Tämän jälkeen käsitettä selkiytettäisiin myös perheille esimerkiksi ajatuskartta –mallin avulla. Henkilös-tön pohdintoissa korostui se, että he eivät ihmettele, jos osa huoltajista kokee projekti-työskentelyn epäselvänä, kun joillekin varhaiskasvatuksen ammattilaisellekin projekti-työskentelyn sisäistäminen tuntuu monimutkaiselta. Projektityöskentelyn selkeyttämi-nen ja avaaminen koko organisaation tasolla osoittautui merkittäväksi kehittämisenkoh-teeksi.

Toiseksi kehittämiskokonaisuudeksi nousi projekti –käsitteen käyttö. Henkilöstö koki projekti –käsitteen olevan harhaanjohtava ja vaikeasti ymmärrettävä huoltajien keskuudessa. Henkilöstö pohti auttaisiko jonkin korvaavan käsitteen käyttäminen huoltajia ymmärtämään ja hahmottamaan projektityöskentelyn periaatetta. Lopputulemaksi jäi, että etenkin alle 3-vuotiaiden lasten toiminnalle pohdittaisiin jokin korvaava käsite. Projektityöskentelyn periaatetta toteutettaisiin silti edelleen myös alle 3-vuotiaiden lasten ryhmissä, mutta projekti –käsitteen ei koettu olevan sopiva sana kuvailemaan toimintaa. Alle 3-vuotiaiden projektityöskentely on enemmän teematyöskentelyä, jonka koettiin muutenkin palvelevan pieniä lapsia paremmin. Teeman sisällä saattaa tuki syntyä pieniä projekteja myös ihan pienillä lapsilla. Kehittämistoimia on tarkoitus toteuttaa vuoden 2018 aikana esimiesten organisoimana.

Tämän palaverin jälkeen tuloksista koottiin huoltajille yhteenveto, joka lisättiin Muksunkirjaan kaikkien huoltajien luettavaksi. Toimeksiantaja korosti tämän merkitystä, sillä tällä tavoin perheet kokevat tullessa osallisiksi ja vaikuttaneiksi. Näin he vastaavat mahdollisesti taas jatkossa paremmin erilaisiin kyselyihin ja antavat muutenkin palautetta, kun näkevät, että sillä on merkitystä.

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

6.1 Tutkimustyön luotettavuus ja johtopäätökset

Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on osoitettava, mistä tulkinat syntyvät ja mihin ne perustuvat (Hirsjärvi ym. 2009, 233). Tässä kappaleessa nostetaan esiin muutamia tämän tutkimustyön perusteella tehtyjä johtopäätöksiä ja peilataan niitä aiemmin tehtyihin teorioihin.

Tämän tutkimustyön tulokset osoittivat, että perheet olivat pääosin tyytyväisiä Muksulanmäen projektityöskentelytoimintaan. Erityisen tyytyväisiä perheet olivat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin sekä lasten mielenkiinnonkohteiden huomioimiseen projekteissa.

Toiminnalliset sekä luovuutta ja osallisuutta edistävät tavat ovat lapsille luontaisia tapoja oppia. Tällaisia ovat esimerkiksi leikkiminen, tutkiminen, liikkuminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. (Opetushallitus 2016, 38.) Projektityöskentelyyn sisältyy jouhevasti lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia. Kuten omistajatkin määrittivät, projektityöskentelyssä tärkeintä ei ole lopputulos, vaan projektin aikana kuljettu matka. Oppiminen nähdään prosessina ja se tapahtuu yhdessä muiden kanssa.

Kuten teoriaosuudessa osoitettiin, niin osallisuus on tärkeä osa projektityöskentelyä ja varhaiskasvatusta ylipäätään. Hartin (1992, 8) teoriassa osallisuuden tason nähtiin määräytyvän sen mukaan, kuinka paljon lapsi saa tietoa toiminnasta, kenen suunnittelemaa toiminta on ja ketkä tekevät päätöksiä. Mitä vähemmän lapset voivat määritellä toimintaa ja omaa osuuttaan siinä, sitä matalammalla tasolla osallisuus toteutuu (Turja 2010, 34). Myös tämän tutkimustyön tulokset osoittivat, että perheet kokevat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet tärkeänä ja merkityksellisenä. Perheet kokevat projektityöskentelyn tukevan lasten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Teoriaosuudessa yhdeksi merkittäväksi projektityöskentelyn osaksi määriteltiin myös pedagoginen dokumentointi. Pedagogisen dokumentoinnin avulla huoltajille annetaan mahdollisuus tietää, minkälaista toimintaa varhaiskasvatukseen sisältyy ja miten lasten kiinnostuksen kohteet nivotaan osaksi pedagogista toimintaa. Kun huoltajat saavat

riittävästi tietoa toiminnasta, he pystyvät ymmärtämään, miten pedagogiikka nivoutuu kaikkeen tekemiseen ja toimintaan. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen 2017, 20–21.)

Pedagogisen dokumentoinnin merkitys projektityöskentelyssä korostui myös tämän tutkimustyön perusteella. Se, että viisi perhettä vastasi kyselylomakkeen kysymykseen kaksi, että projektityöskentely ei juurikaan näy lapsensa ryhmän toiminnassa, kertonee dokumentoinnin puutteesta. Tulokset osoittavat sen, miten tärkeää on tehdä näkyväksi osallisuutta ja lapsilähtöistä projektityöskentelyä huoltajille. Kaikki Muksulanmäessä tällä hetkellä käytössä olevat viestintäkanavat koettiin tärkeiksi. Näiden tapojen käyttöä on syytä jatkaa aktiivisesti ja tavoitteellisesti.

Varhaiskasvatushenkilöstössä tämä tutkimustyö koettiin tarpeelliseksi ja tulosten raportointi oli heidän mielestään selkeää. Nyt, kun selvitystyö on tehty, kehittäminen jatkuu varhaiskasvatushenkilöstön yhteisesti sopimilla suuntaviivoilla, joita olivat luoda Muksulanmäen henkilöstön kesken yhtenäisempi käsitys siitä, mitä projektityöskentely pedagogisena varhaiskasvatustoimintana on ja jonkin korvaavan käsitteen käyttäminen projekti –käsitteen sijaan, jotta huoltajien olisi helpompi ymmärtää ja hahmottaa projektityöskentelyn periaatetta.

Muksulanmäen varhaiskasvatushenkilöstön kevään 2018 arviointi- ja kehittämispäivässä pohditaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 toteutumista menneen kauden aikana ja suunnitellaan tulevaa. Samaan arviointi- ja kehittämispakettiin kuuluu myös projektityöskentelyn toteuttaminen ja sen jatkon pohtiminen. Tämä tutkimustyö kulkee projektityöskentelyn kehittämisen pohjana.

6.2 Pohdinta

On syytä huomioida, että kyselyyn mitä todennäköisimmin vastasivat perheet, jotka ovat aktiivisia ja tyytyväisiä saamansa varhaiskasvatustalvuluun. Yli puolet asiakasperheistä eivät vastanneet kyselyyn. Jättivätkö tyytymättömyyttä kokevat perheet mahdollisesti vastaamatta? Vaikka toivottavaa ja tavoiteltavaa olisi ollut, että vastausmäärä olisi ollut suurempi, toimeksiantajan mukaan on silti syytä olla tyytyväinen tähänkin vastausmäärään. Toimeksiantajan kertoman mukaan perheiden vastausprosentti esimerkiksi asiakastytyväisyyskyselyihin on ollut jatkuvassa laskussa ja vastausmäärä on ollut alhainen. Silti pohdituttamaan on jäänyt oliko joulukuu sittenkin huono ajankohda kyselylle?

Kyselylomakkeen monivalintavastauksiin olisi pitänyt määritellä arvot myös väliin jääville numeroille kaksi, kolme ja neljä. Tulosten analysointi olisi tällöin ollut luotettavampaa. Nyt voi vain olettaa, millä tavoin vastaajat ovat arvot määritelleet. Olettamukseksi tässä tutkimustyössä tehtiin, että vastaajat ovat määritelleet arvot seuraavanlaisesti: kaksi on lähes eri mieltä, kolme on en osaa sanoa ja neljä on lähes samaa mieltä.

Tämän tutkimustyön myötä käsitys siitä, että huoltajien osallistuminen varhaiskasvatuksen kehittämisessä tulisi olla merkittävässä roolissa, on vahvistunut. Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatustoiminnan tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhteistyössä henkilöstön kanssa. Jotta yhteistyö huoltajien kanssa olisi vuorovaikutteista, edellyttää se varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. (Opetushallitus 2016, 32–33.)

Lisäksi on tullut paljon pohdittua sitä, voiko projektityöskentelyä tarkastella irrallaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista? Loppupäätelmäksi on jäänyt, että tämä tutkimustyö osoitti sen, että projektityöskentely nivoutuu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteisiin ja toimintatapoihin parhaalla mahdollisella tavalla. Näin ollen projektityöskentelyä ei voi enää pitää pelkkänä painotuksena, vaan sen tulisi olla osa varhaiskasvatusta kaikkialla Suomessa.

Koko tutkimustyöprosessi kaiken kaikkiaan on ollut opettavainen kokemus. Erityisesti kirjoittaminen on ollut prosessinomaista. Paljon on tullut karsittua, lisättyä, poistettua, uudelleen lisättyä, tutkailtua ja tarkasteltua tekstiä. Tulosten tulkitseminen tuntui työn haastavimmalta osuudelta. Tärkeää oli oivaltaa, että tulosten käsittely vie aikaa ja vaatii pohdintaa ennen tulosten visuaalista esittämistä ja kirjallista aukikirjoittamista.

Prosessin tullessa päätökseen, tuntuu siltä, että ammatillinen tietoisuus ja ammatilliset valmiudet ovat vahvistuneet. Tärkeimpänä ajatuksena mieleen on jäänyt se, että muistaa aina nähdä lapsen osaavana ja aktiivisena toimijana. Tulevaisuuden tavoitteena on olla valmis oppimaan ja kehittymään yhdessä lasten, huoltajien ja kollegoiden kanssa.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Hart, R. 1992. Children's participation: From tokenism to citizenship. Innocenti Essays nr. 4. Florence: Unicef. Viitattu 28.12.2017 https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf.

Heikka, J.; Hujala, E.; Turja, L. & Fonsen, E. 2011. Lapsikohtainen havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Heinimaa, E. 2011. Reggio Emilian kunnalliset päiväkodit – pedagoginen suunnannäyttäjä maailmalla. Teoksessa J. Palasmaa (toim.) Lapsesta käsin. Kasvatuksen ja opetuksen vaihtoehtoja. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Heinonen, H. & Kuikka, M. 2013. Lapsen oikeuksien toteutuminen nyky-yhteiskunnassa. Teoksessa P. Marjanen; M. Marttila & M. Varsa (toim.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: Bookwell Oy.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hännikäinen, M. & Rasku-Puttonen, H. 2001. Piaget'n ja Vygotskin merkitys varhaiskasvatuksessa. Teoksessa K. Karila, J. Kinos & J. Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jantunen, M. 2011. Lapsilähtöinen kasvatusta. Teoksessa T. Jantunen & R. Lautela (toim.) Lapsilähtöinen esiopetus. Helsinki: Tammi.

Kauppila, R. 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktiviseen oppimiskäsitykseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lipponen, L.; Kumpulainen, K. & Hilppö, J. 2013. Haluan, voin ja osaan. Lasten toimijuuden rakentuminen päiväkodissa. Teoksessa K. Karila & L. Lipponen (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Muksulanmäki Oy. 2017. Viitattu 22.10.2017 <https://www.muksulanmaki.fi/>

Muksunkirja. 2017. Viitattu 25.10.2017 <https://www.muksunkirja.fi/>

Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Viitattu 24.10.2017 http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Pulkkinen, L. 2011. Eheytetty koulupäivä – lapsilähtöinen toimintakulttuuri. Teoksessa J. Palasmaa (toim.) Lapsesta käsin. Kasvatuksen ja opetuksen vaihtoehtoja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Rintakorpi, K. & Vihmari-Henttonen, E. 2017. Tää on meidän maailma! Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Tallinna: Meedia Zone.

Roos, P. 2016. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkotiarjessa. Vaasa: Waasa Graphics Oy.

Ronkainen, S.; Mertala, S. & Karjalainen, A. 2008a. Kvalitatiivisuus, kvantitatiivisuus ja sähköinen kyselytutkimus. Teoksessa S. Ronkainen & A. Karjalainen (toim.) Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Lapin yliopiston menetelmätieteiden laitoksen tutkimuksia 1. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Ronkainen, S.; Karjalainen, A. & Mertala, S. 2008b. Graafisen kyselylomakkeen suunnittelu. Teoksessa S. Ronkainen & A. Karjalainen (toim.) Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Lapin yliopiston menetelmätieteiden laitoksen tutkimuksia 1. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Sargent, M. 2011. The Project Approach in Early Years Provision. A practical guide to promoting children's creativity and critical thinking through project work. London: Andrews UK.

Shier H. 2001. Pathways to participation: Openings, Opportunities and Obligations. Children and society volume 15. Viitattu 29.12.2017 https://ipkl.gu.se/digitalAssets/1429/1429848_shier2001.pdf

Turja, L. 2017. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Turja, L. 2010. Lapset osallisina – kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. Teoksessa L. Turja & E. Fonsen (toim.) Suuntana laadukas varhaiskasvatus. Professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Juvenes Print.

Varhaiskasvatuslaki 580/2015. Annettu Helsingissä 8.5.2015. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilpas, B. & Tast, S. 2011. Osallisuutta ja näkkileipää. Kehittämisen ja käytännön tutkimuksen rajapinnalla. Teoksessa A.R. Mäkitalo; S. Nevanen; M. Ojala; S. Tast; T. Venninen & B. Vilpas (toim.) Löytöretkellä osallisuuteen. Kehittämistä ja tutkimista päiväkodin arjessa II. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 25. Helsinki: Yliopistopaino.

VKK-Metro. 2010. Varhaiskasvatuksen osaamisyksikkö. Osallisuuskyselyn tulosten hyödyntäminen päiväkodissa. Viitattu 30.12.2017 http://www.socca.fi/files/630/Osallisuuskyselyn_hyodyntaminen.pdf

Vygotski, L. S. 1982. Ajattelu ja kieli. Suom. K. Helkama & A. Koski-Jännes. Helsinki: Weilin+Göös kirjapaino.

Wallin K. 2000. Reggio Emilia ja lapsen sata kieltä. Suom. E. Heinimaa. Helsinki: LK-KIRJAT.

YK:n yleissopimus Lapsen oikeuksista. 1989. Viitattu 5.5.2018 https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf OK

Tutkimuslupa

Tutkimusluvan hakijan tiedot:

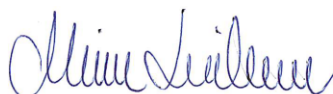
Janni Hongisto 20.11.2017
Luolavuorentie 46 B 29 20720 Turku
0400 868 196
janni.hongisto(at)edu.turkuamk.fi

Tutkimusluvan myöntäjän tiedot:

Minna Lindeman
Muksulanmäki Oy omistaja/johtaja
Välskärinkatu 15 20740 Turku
040 726 7523
min.na(at)pp.inet.fi

Myönnämme Janni Hongistolle tutkimusluvan koskien hänen opinnäytetyötään, jossa hän kerää aineistoa asiakkaidemme huoltajilta projektityöskentelyyn liittyen. Tiedonkeruu tapahtuu sähköisen kyselyn muodossa käyttämämme Muksunkirja-palvelun kautta.

Turussa 20.11.2017

Minna Lindeman

Välskäri
Välskärinkatu 15
20740 Turku
yläkerta 050 – 3316 747
alakerta 044 – 3500 941

Vienola
Vienolanrinne 2
20210 Turku
Isojen puoli 044 – 3554 466
Pienten puoli 044 – 3536 636

Puolikko
Puolikontie 2
20300 Turku
040 – 6755 741

www.muksulanmaki.fi

Kysymykset toimeksiantajan haastattelussa

1. Mitä projektityöskentely Muksulanmäessä on (toteutus, miten näkyy, jne.)?
2. Miten projektityöskentelytoiminnan toteuttamiseen päädyttiin?
3. Mitä eroa/muutosta on vanhaan toimintatapaan?
4. Mikä projektityöskentelyssä on ollut parasta (toiminnan, henkilökunnan, tms. kannalta)?

Kyselyn informointi huoltajille

Muksulanmäen toiminnassa on painottunut projektityöskentely syksystä 2015 lähtien. Projektityöskentelyssä toiminta pohjautuu lasten kanssa yhdessä ideoitujen projektien ympärille. Projektit voivat olla pieniä tai suuria ja olla kestoaltaan yhden päivän tai koko toimintakauden mittaisia tai kaikkea siltä väliltä. Projektityöskentely toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa yhteisenä toimintana. Nyt tavoitteena on kehittää projektityöskentelytoimintaa entisestään. Tähän kehittämistehtävään halutaan myös teidät, lasten **huoltajat**, mukaan.

Huoltajien mahdollisuudesta osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on säädetty myös tuoreessa varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatuslaissa veloitetaan, että lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lapsille ja heidän vanhemmilleen tai muille huoltajilleen on toimintayksikössä järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015.)

Projektityöskentelyn kehittäminen kuuluu sosionomiopintojen loppusuoralla olevan Janni Hongiston opinnäytetyöhön. Janni saattaa olla monelle tuttu kasvo, sillä hän on työskennellyt ennen opintojaan Välskärin toimipisteessä ja opintojensa aikana sijaisena kaikissa Muksulanmäen yksiköissä. Vaikuttaminen tapahtuu tällä kertaa lyhyen **sähköisen kyselyn kautta, jonka linkki ilmestyy Muksunkirjaan** ma 4.12. Kyselyn vastausaika on **4.12–15.12.2017**. Jokainen vastaus on tärkeä!

Kyselylomake

PROJEKTITYÖSKENTELY MUKSULANMÄESSÄ

Muksulanmäen toiminnassa on painottunut projektityöskentely syksystä 2015 lähtien. Projektityöskentelyssä toiminta pohjautuu lasten kanssa yhdessä ideoitujen projektien ympärille. Nyt tavoitteena on kehittää Muksulanmäen projektitoimintaa entisestään.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää teidän, **lasten huoltajien**, ajatuksia projektityöskentelystä ja ottaa ne huomioon kehittämisprosessissa. Lämmin kiitos kyselyyn osallistumisesta. Vaikuttaminen on tärkeää ja arvokasta!

TIEDOT

Jos teillä on tällä hetkellä sekä alle että yli 3-vuotias lapsi Muksulanmäessä hoidossa, voitte valita ikätiedoissa kummankin ikäryhmän.

Missä Muksulanmäen yksikössä lapsenne on hoidossa?

- Puolikko
- Vienola
- Välskäri

Lapsemme on

- alle 3-vuotias
- yli 3-vuotias

Perheemme on ollut Muksulanmäen asiakkaana vuodesta

Seuraavissa väittämissä valitkaa asteikoilta 1-5 sopivin vaihtoehto (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä).

Ohje: Jos vastaatte missä tahansa kyselyn osiossa vaihtoehtoon *jotain muuta*, klikatkaa ensin mielipiteenne asteikkoon. Tämän jälkeen tekstikenttä aktivoituu ja siihen voi kirjoittaa oman vastauksen. Lisäksi voitte valita vain yhden vastausvaihtoehdon per väite.

1. Projektityöskentely on ollut mielestämme

	1	2	3	4	5
monipuolista	☐	☐	☐	☐	☐
mielenkiintoista	☐	☐	☐	☐	☐
epäselvää	☐	☐	☐	☐	☐
yksitoikkoista	☐	☐	☐	☐	☐
jotain muuta, mitä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

2. Projektityöskentely

	1	2	3	4	5
tukee lapsen osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia	☐	☐	☐	☐	☐
antaa liikaa vastuuta ja päätäntävaltaa lapselle	☐	☐	☐	☐	☐
ei juurikaan ole näyttäytynyt lapsemme ryhmän toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐
jotain muuta, mitä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

Seuraavissa väittämissä valitkaa sopivin vaihtoehto asteikolta ei koskaan-joskus-usein.

3. Seuraamme lapsemme ryhmän projekteja

	Ei koskaan	Joskus	Usein
valokuvista	☐	☐	☐
Muksunkirjasta	☐	☐	☐
päiväkodin tiloista	☐	☐	☐
päivän kuulumisien mukana	☐	☐	☐
jostain muualta, mistä? <input type="text"/>	☐	☐	☐

4. Toivomme, että projekteja koskeva tiedotus tapahtuu ensisijaisesti

	Ei koskaan	Joskus	Usein
kuukausitiedotteen ja -suunnitelman kautta	☐	☐	☐
Muksunkirjaviestien kautta	☐	☐	☐
päiväkodin ilmoitustaulun kautta	☐	☐	☐
suullisesti	☐	☐	☐
jollain muulla tavalla, millä? <input type="text"/>	☐	☐	☐

Valitkaa sopivin vaihtoehto asteikolta ei-lainkaan-silloin tällöin-usein.

5. Lapsemme

	Ei lainkaan	Silloin tällöin	Usein
osoittaa innostusta ja myönteistä suhtautumista päiväkodissa tapahtuviin projekteihin	☐	☐	☐
kertoo (tai ilmaisee) kotona päiväkodin projekteista	☐	☐	☐
muuta, mitä? <input type="text"/>	☐	☐	☐

Viimeiseen osioon, avoimiin kysymyksiin, voitte vastata omin sanoin.

6. Mitä hyviä puolia projektityöskentelyssä teidän perheenne mielestä on?

7. Mitä kehitettäviä asioita mieleenne herää muun muassa projektityöskentelyn organisointia ja informointia koskien?

8. Muuta palautetta:

**Kiitos ajastanne! Vastauksillanne on merkitystä.
Lomake tallentuu alla olevaa lähetä -painiketta klikkaamalla.**

